

ESISELVITYS **MODERNIN TIETOTYÖN** EDELLYTYSTEN PARANTAMISESTA KEURUUN SEUDULLA

30.9.2015

Toni Pienonen

Mikko Markkanen

BUSINESS ARENA OY

SISÄLLYSLUETTELO

1. TAVOITE JA TOTEUTUS	1
2. KATSAUS AIHETTA KOSKEVAAN TUTKIMUSTIETOON	2
3. ERILAISET TIETOTYÖLÄISTEN YHTEISÖT	7
4. MITÄ TIETOTYÖLÄISET ARVOSTAVAT: TARKASTELU KEURUUN NÄKÖKULMASTA	10
5. ERILAISET KEURUULAISTEN TIETOTYÖLÄISTEN PROFILIT	13
6. TOIMENPIDESUOSITUKSET - KOLME OHJENUORAA JA NELJÄ KOKONAISUUTTA	16

1. TAVOITE JA TOTEUTUS

Työn tavoitteena oli tuottaa Keulinkille konkreettista, tutkittua faktapohjaa modernin tietotyön edellytysten kehittämiseksi Keuruun seudulla sekä

- *kerätä ajankohtaista tutkimustietoa aiheesta*
- *toteuttaa katsaus toimiviin yritys- / yrittäjäyhteisöihin*
- *tuoda ilmi modernin tietotyön tekemisen edellytyksiin liittyvät vaatimukset ja niiden tärkeysjärjestys*
- *tarjota toimenpidesuosituksia modernin tietotyön parantamiseksi Keuruun seutukunnalla*

Erityistä huomiota haluttiin kiinnittää erilaisiin tietotyöläisten yhteisöihin ja niiden tarjoamiin mahdollisuuksiin Keuruun näkökulmasta.

Esiselvitys toteutettiin kesä-syyskuussa 2015. Tutustuimme olemassa olevaan tutkimukseen ja aineistoon aiheesta. Lisäksi haastattelimme elokuun 2015 aikana puhelimitse 18 keuruulaista tietotyöläistä, Keuruusta kiinnostunutta tietotyöläistä tai suomalaisia tietotyön yhteisötoimijaa. Alustavia tuloksia ja toimenpidesuosituksia jalostettiin 25.9.2015 Keulinkilla.

Kirjallisuus- ja aineistolähteet löytyvät dokumentin sivujen alareunasta.

2. KATSAUS AIHETTA KOSKEVAAN TUTKIMUSTIETOOIN

TIETOTYÖN ERITYISPIIRTEET

Tietotyö on jatkuvaa oppimista ja vuorovaikutusta muiden tietotyöläisten kanssa

Tietotyön tekemisessä kyse on ennen kaikkea jatkuvasta oppimisesta ja projektimaisesta tahdistista. Projektityön yleistyminen tarkoittaa, että useampi tietotyöläinen osallistuu ratkaisun tuottamiseen. Yksin suoritettavat tehtävät katoavat. Osaaminen rakentuu vuorovaikutuksen pohjalle muiden asiantuntijoiden kanssa, minkä johdosta erilaiset yksilöiden ja organisaatorajat ylittävät yhteenliittymät yleistyvät.¹ Alle yhden hengen yritykset ovat uusi normaali.

Tämä muutos haastaa perinteiset urakäsitykset ja suurten organisaatioiden hohdokkuuden. Tietotyöläiset hakevat henkilökohtaista vapautta ja itsensä toteuttamista. Oman pienimuotoisen tietotyöyrityksen käynnistäminen on helpompaa kuin koskaan aikaisemmin - voimavaroja, tietoa ja resursseja on saatavilla hyvin edullisesti. Fyysinen vapaus on näin vihdoin mahdollista.²

Erilaiset verkostot, yhteisöt ja jaetut tilat luovat tietotyön perustan

Tietotyöläiset tekevätkin tämän vuoksi enenevässä määrin työtä useista paikoista käsin - työpaikalla, kotona, kahviloissa, asiakkaiden luona tai tien päällä - mistä vain. He valitsevat työn teon sijaintipaikan sen mukaan, mikä ympäristö tarjoaa kuhunkin hetkeen parhaiten sopivan lisäarvon. He vertailevat esimerkiksi erilaisia fyysisiä työympäristöjä sen mukaan, mitä verkostoja, kumppanuuksia, resursseja tai henkilökohtaista tukea kukin tila tarjoaa.³

Digitaaliset sosiaalisen vuorovaikutuksen ratkaisut mahdollistavat muutoksen

1990-luvulla paljon puhuttu "etätyö" ei kenties toteutunut sellaisenaan sen ajan viestintäratkaisuihin tai työn organisoitumisen kulttuurilla. Maaseutumaisille paikkakuntien odottamat mahdollisuudet eivät toteutuneet. Työn tekemisen tapojen murros sekä samanaikaisesti sähköiset pilvessä toimivat teknologisten ratkaisujen yleistyminen

Etä- ja joustotyö yleistyy, mutta perinteiset organisaatiot eivät pysy perässä

1 Auvinen, A., Salminen, O., Mäkelä, P. & Tamminen, T. 2013. TYYNE - Työelämä oppimisympäristönä loppuraportti: http://wiki.eoppimiskeskus.fi/download/attachments/8226492/TYYNE-raportti_10062013?api=v2

2 Escape the City. 2015. 21st Century Career-selvitys: <http://www.escapethecity.org/21st-century-career> (haettu 25.9.2015)

3 Rytönen, E., Neonen, S. & Eriksson, R. 2014. Julkaistu kirjassa Orchestrating Regional Innovation: https://urbanmillblog.files.wordpress.com/2015/05/eka_updated_lowres.pdf

Lapin yliopiston *Joustotyöstä jaksamista työelämään* -esiselvityshankkeen mukaan joka toinen suomalainen työntekijä on potentiaalinen etätyöntekijä. Tästä huolimatta vain 1/5 työntekijöistä tekee etätyötä jossain määrin. Tämä silti riittää nostamaan Suomen Euroopan huippumaiden joukkoon joustotyön tai paikkariippumattoman työn yleisyyden osalta. ⁴

Valtakunnallinen Etätyöbarometri 2013 tarkasteli etätöitä etenkin työnantajien näkökulmasta. Sen mukaan yleisintä etätyö on pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa sijaitsevilla suurissa organisaatioissa (yli 500 henkeä) johdon keskuudessa. Etätyöbarometrin havainnot tukevat Lapin esiselvityshankkeen havaintoja; etätyö on kehityksestä huolimatta edelleen suhteellisen harvinaista. Suurimpia esteitä Suomessa etätyön yleistymiselle ovat fyysistä läsnäoloa vaativan työn luonne, organisaatioiden sisäiset esteet (puuttuvat pelisäännöt, johtamiskäytännöt) sekä pelko työntekijän vieraantumista työyhteisöstä. Riittävän nopeat verkkoyhteydet ovat tärkeä etätyön mahdollistaja. Organisaatioilla on kuitenkin oltava yhteistyön salliva perustekniikka kunnossa, mutta tilanne ei suinkaan ole oletusarvoisesti näin. ⁵

Esimerkiksi Microsoftin teettämä tutkimus vuodelta 2011 osoittaa, että jopa 47% suomalaisista organisaatioista ylittää puuttuu etätyön mahdollistava perustekniikka, kuten työvälineet tai ohjelmistot. ⁶ Lapin esiselvityshanke oli tehnyt samantlaisia havaintoja - organisaatioiden sisäiset käytännöt ontuvat eikä edes perustekniikka toimi.

Suurten organisaatioiden joustotyö ei tarjoa Keuruun tietöyläisten yhteisölle pohjaa

Keuruusta pendelöi vuonna 2012 muualle töihin yhteensä 747 keuruulaista. ⁷ Soveltamalla Lapin yliopiston ilmoittamaa kansallista keskiarvoa 1/5 työntekijöistä satunnaisina etätyöntekijöinä, tästä joukosta noin 150 keuruulaisten pendelöijän voidaan olettaa tekevän etätyötä edes joskus kotikaupungistaan käsin. Määrä on suhteellisen pieni.

Suurista keskisuomalaisista työnantajaorganisaatioista esimerkiksi Jyväskylän kaupungilla on vain 40 työntekijää etätyösopimuksen piirissä, joka sallii satunnaisen etätyön. ⁸ JAMKIn ja Jyväskylän yliopiston käytännöt ja toteutus vaihtelevat haastateltujen mukaan.

Tulkitsemme, että etä- / joustotyötä palkkasuhteessa Keuruun ulkopuolella sijaitsevaan työpaikkaan tekevät keuruulaiset tietöyläiset muodostavat suhteellisen pienen joukon, jonka määrä kasvaa

⁴ Majava, M. & Alaräisänen, H. 2014. Loppuraportti: <https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=5363f485-b34c-4b86-b0d9-66a9eaaadabee>

⁵ http://www.etatyoapaiva.fi/fi/etatyo_vaatii_uudenlaisia_esimiestaitoja ; <http://www.slideshare.net/MicrosoftSuomi/etty-barometri-2013> (haettu 29.6.2015)

⁶ <http://www.etatyoapaiva.fi/file.php?id=129> (haettu 29.6.2015)

⁷ Tilastokeskus 2012

⁸ <http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/etatyo-saastaa-bensaa-ja-pikkutakkia/1947281> (haettu 30.6.2015)

vuosien saatossa, mutta pysyy silti melko pienenä. Tästä joukosta harva pystyy työskentelemään täysin paikasta riippumattomasti tai täysimittaisesti Keuruulta käsin.

Jotta etä- / joustotyö ylipäättensä lisääntyisi, itse organisaatioiden käytäntöjen on muututtava. Keulinkin mahdollisuudet vaikuttaa asiaan on hyvin pienet. Keuruun tietotyöläisten ympäristön kehittymisen ja pysyvän ydinjoukon kannalta hedelmällisin kohderyhmä ovat freelancerit, yrittäjät ja pienet asiantuntijayritykset.

TIETOTYÖLÄISTEN YHTEISÖT

Kuten edellä todettua, erilaiset avoimet yhteisöt ja verkostot ovat usein tietotyön tekemisen perusalusta. Projektimainen työ vaatii usean henkilön panosta. Omakohtainen kokemuksemme yli 15 vuoden ajalta on, että yhteisö auttaa osaamisen jakamisessa sekä tekee sen paketoimisesta helpompaa. Läheisyys lisää tietoisuutta ja kun tunnet mitä toinen osaa sekä minkälaisessa asiakaskentässä hän toimii, pystyt myös tarjoamaan häntä projekteihin. Yhteisöt voivat toimia virtuaalisesti ja/tai fyysisesti, esimerkiksi yhteisen jaetun co-working tilan kautta. Ihmiset kuitenkin ratkaisevat, eivät seinät. Erilaisten fyysisten yhteisöjen rakentaminen tulisi aloittaa yhteisön kautta, harjoittelemalla yhteistyötä.⁹

Muut jäsenet ja palvelut luovat yhteisöllisen tilan lisäarvon

Vaikka yhteisöllisistä tiloista puhutaan "tiloina", kyse on enemmästä kuin neliömetreistä tai perinteisistä toimistohotelleista. Yhteistä hyvin toimiville yhteisöille on se, että ne ovat enemmän kuin tila. Yhteisöllisten tilojen neuvotteluhuoneet ja muut tapahtumatilat ovat usein ulospäin vuokrattavissa myös tilan jäsenten ulkopuolelle.¹⁰ Tapahtumat, olivat ne sitten jäsenten tai ulkopuolisten järjestämiä, ovat keskeisessä roolissa aktiivisuuden luomisessa. Kaikki tilaan tulevat ihmiset - vierailijat, osa-aikaiset jäsenet tai pysyvät vakikassat - tulisi nähdä voimavaroina ja mahdollisuuksina.¹¹

Yhteisö ja organisoitumisen muoto vapaa - tarvitaan kuitenkin fasilitointia

Yhteisölliset tilat vaativat toimiakseen yhteisöjohtamista eli fasilitaattorin, joka on yhteisön muisti, ohjaaja ja kokoon juoksija. Hänen avullaan tila mahdollistaa luottamuksen luomisen ja yhteisöön sitoutumisen - syntyy sosiaalista pääomaa ja luottamuspääomaa, joka mahdollistaa aitojen kehittämistarpeiden tuomisen esiin ja siten niihin tarttumisen.¹² Operaattori voi olla yksityinen taho

⁹ <http://smallbizsurvival.com/2011/03/how-to-start-coworking-space-in-your.html> (haettu 29.6.2015)

¹⁰ <http://www.taloussanommat.fi/tyo-ja-koulutus/2012/06/13/vaihtoehtoiset-tyoymparistot-nostavat-paataan/201231440/139>
http://www.mdi.fi/images/InnoHub-manuaali_e-versio.pdf (haettu 23.6.2015); Crazy Town-kokemukset

¹¹ Haastattelut; Urban Mill-toimintamalli: www.urbanmill.org

¹² <http://www.taloussanommat.fi/tyo-ja-koulutus/2012/06/13/vaihtoehtoiset-tyoymparistot-nostavat-paataan/201231440/139>
 (haettu 30.6.2015); http://www.mdi.fi/images/InnoHub-manuaali_e-versio.pdf (haettu 30.6.2015); Crazy Town-kokemukset

tai yhteisö itse. Esimerkiksi kunta voi olla mukana yhteisön käynnistämisessä sekä vahvana taustatahona, mutta ennen pitkää toteutusvastuu tulisi antaa yhteisölle itselleen.

”Voittoa tavoittelematon pohja voisi toimia paremmin. Kohtalonkysymys on riittävän taloudellisen pohjan luominen jäsenistön kautta. Lisäksi tarvitaan ehdottomasti yksi näkyvä vetäjähenkilö, johon yhteisö henkilöityy.”

Yhteisön yhteisöjohtajan keskeinen tehtävä on oppimisen tukeminen. Yhteisöt ja niiden jäsenet oppivat informaalisti - arjessa kokemusten kautta, jakamalla tietoa toisilleen sekä esimerkiksi mentoroinnin kautta.

Co-working tilojen hyödyt verrattuna kotitoimistoihin

Global Coworking Survey 2011 osoittaa yhteisöllisten toimipaikkojen mielletyt hyödyt kotitoimistoon nähden. Kotityöskentelystä co-working tiloihin siirtyneet kertovat tärkeimmiksi asioiksi sosiaalisten verkostojen kasvun (92%), vähentyneen eristyneisyyden tunteen (86%). 75% vastaajista ilmoitti tuottavuuden kasvua. Tilojen tulisi tarjota yllättäviä tilanteita ja yhteyksiä.¹³

Ad hoc -tiimit ovat tietotyön tuotantoyksikkö

Tiimiytyminen, lisämyynti ja uusien asiakkuuksien mahdollistaminen on keskeinen erilaisten yhteisöjen jäsenilleen tarjoamaa apua. Pienillä (etenkin aloittavilla) asiantuntijayrityksillä on toisinaan vaikeuksia olla riittävän uskottava tarjoaja laajoissa asiakasprojekteissa. Muun muassa jyvaskyläläinen Crazy Town vastaa tähän kokoamalla jäsenyrityksistä ja -yrittäjistä verkostomaisesti toimivia ad hoc -tiimejä, jotka ovat historian varrella kyenneet voittamaan kokoaan paljon suurempia kilpailijoita.

Tämä on ollut tärkeä tuki etenkin ”alle yhden hengen yritysten” kasvua. Yhteistuotantojen kautta jäsen voi saada lisäkauppaa 20 000 EUR – 100 000 EUR vuodessa. Ad hoc -tarpeen mukaan muodostuvat ja lakkautettavat väliaikaiset useiden yrittäjien ja yritysten projektitiimit ovat tietotyöläisten työn perusyksikkö.

Fyysinen tila voi olla pienikin - kaikki eivät tarvitse omaa toimistoa

Yhteisöllisen tietotyöympäristön tilavaatimus ei välttämättä ole kovin suuri verrattuna tyypilliseen toimistoympäristöön tai yhteisön jäsenten määrään. Nyrkkisääntönä jäseniä tulee olla enemmän kuin työpisteitä, sillä keskimäärin vain noin 30-50% tietotyöläisistä käyttää työpisteitään samanaikaisesti.¹⁴ Tilaa tarvitaan työpisteiden lisäksi myös yhdessä tekemiseen ja kokoontumiseen.

¹³ Global coworking survey 2011: <http://www.deskmag.com/en/all-results-of-the-global-coworking-space-survey-200> ja <http://issuu.com/riikkamanninen/docs/ttt> (haettu 30.6.2015)

¹⁴ <http://www.deskmag.com/en/all-results-of-the-global-coworking-space-survey-200> (haettu 29.6.2015); Crazy Town kokemukset

Pienen kunnan tietotyöläisten fyysisen yhteisön erityispiirteet

Pienten kuntien yhteisölliset tilat eroavat suurten kaupunkien vaatimuksista. Käyttäjäkunta on myös paljon heterogeenisempi, niin ammattien, käyttäjien iän sekä jäsenorganisaatioiden muodon osalta. Julkinen sektori, järjestöt ja yksityiset yritykset ovat yhtä lailla pienten kuntien tietotyöyhteisöjen jäseniä. Monipuolisuuden tarve tulee tietenkin tarpeesta vastata kriittisen massan puutteeseen. Saavutettavuus (autolla) tulee olla helppo. Fyysinen yhteisöllinen tila kilpailee etenkin kotitoimistoja vastaan. Työtilojen lisäksi yhteisön on tarjottava alusta tapahtumille ja muiden yrittäjien kohtaamiselle.¹⁵

Maaseutumaisessa ympäristössä sijaitsevan yhteisöllisen tilan rooli on myös tehdä paikallista osaamista näkyväksi koko kansalle. Sen tulisi olla yhteisön yhteinen näyteikkuna ja olohuone, jossa yrittäjät tulevat esiin ideoiden ja ratkaisujen kanssa.¹⁶

“Oleellinen linjanveto moniin muihin yritys yhteisön nähden on se, että näin pienellä paikkakunnalla ei yhteisön käyttäjien profiilia voida rajata vain tietyn tyypin yrityksiin, vaan oikeastaan kaikki tietotyötä tekevät ja myös opiskelijat otetaan mukaan. Vain tällöin on mahdollista saada riittävän laaja käyttäjäkunta ja muodostaa aito oppiva yhteisö.” - pienen yhteisön vetäjä

15 <http://www.deskmag.com/en/big-city-vs-small-town-coworking-182> ja <http://www.deskmag.com/en/rural-way-of-coworking-small-cities-186> (haettu 29.6.2015)

16 <http://www.shareable.net/blog/coworking-provides-a-haven-for-rural-entrepreneurs> (haettu 20.9.2015)

3. ERILAISET TIETOTYÖLÄISTEN YHTEISÖT

HUB Rautalampi ¹⁷ on vuonna 2012 alkunsa saanut Rautalammella sijaitseva yrittäjien ja yritysten jaettu tila. Toiminnan alkuvaiheessa yhteisön avuksi haettiin pieni hanke. Oppeja ja liiketoimintamallia kerättiin mm. HUB Tampereelta. Rautalammin kunta oli aktiivisesti mukana pystyttämävaiheessa sekä osallistui kustannuksiin tarjoamalla vuokratukea ensimmäisille kuukausille ja tekemällä tarvittavat kalusteinvestoinnit tilaan.

Hankkeen loputtua toiminnan oli tarkoitus jatkua omana yrityksenä. Alkuperäinen omistaja kuitenkin ajautui ongelmiin. Lopulta yritykseen löytyi uudet omistajat, jotka käytännössä pitävät toimintaa tällä hetkellä hengissä. Yksityinen yrittäjä operoi yhteisöä. Yhteisön ylläpitäminen on taloudellisesti haastava ylläpitää johtuen pienestä käyttäjämäärästä. Yhteisö ei pysyisi pystyssä ilman paikallislehden toimitusta.

“Ehkä uusina käyttäjäryhminä voitaisiin nähdä kesäasukkaat? Ainakin käyttäjäkuntaa pitäisi laajentaa.”

Crazy Town ¹⁸ on vuonna 2002 perustettu jyvaskyläläinen asiantuntijayritysten ja -tiimien co-working -yhteisö, jota pyörittävät Business Arena Oy ja sen yhteistyökumppani Villinikkarit Oy. Täysin 100% yksityinen alusta on kasvattanut yli 100 yritystä kasvuun. Tällä hetkellä mukana on yli 40 asiantuntijaa ja 25 yritystä. Jäsenistöön lukeutuu startupeja, kokeneita yrityksiä sekä julkisia hankkeita. Yhteinen nimittäjä kaikille on KIBS eli tietointensiivinen liiketoiminta.

Yhteisö pyrkii erottumaan muista co-working tiloista panostamalla siellä toimivien asiantuntijoiden osaamisen esiintuomiseen sekä yhteisten projektien käynnistämiseen. Tämän vuoksi pääpaino on ollut kiinteämpien jäsenpakettien tarjoamisella. Yhteistyö Technopolis Oyj:n kanssa auttaa jakamaan tilasta tulevaa taloudellista riskiä.

- *Vertaisoppiminen ja -tuki: Yhteisö järjestää vuodessa yli 50 fasilitoitua yhteistä hetkiä oppien, kokemusten jakamiseksi, luottamuksen synnyttämiseksi sekä ratkaisujen joukkoistamiseksi. Syntyy oivalluksia ja uutta tietoa, joka viedään käytännön kokeiluiksi, jotka edelleen käydään uudestaan joukolla läpi.*
- *Osaamisen jakaminen: Yhteisön jäsenistö koostuu eri-ikäisistä, kokoisista ja kokemukseltaan vaihtelevista yksilöistä – yhteensä laskettuna heillä satojen vuosien kokemus liiketoiminnasta, se vain pitää saada esiin ja jaettua.*

17 Haastattelu

18 Kirjoittajien omat kokemukset; yhteisön haastattelut

- *Työkaverit: CT:llä yksinyrittäjät eivät ole yksin, he saavat työkaverin ja -yhteisön. CT:n jäsenten tilassa järjestämät tapahtumat ja aktiviteetit pyritään myös pitämään mahdollisimman avoimina; näin verkosto ja kontaktit laajenevat*
- *Yhteiset asiakasprojektit: Lisämyynti ja asiakkuuksien mahdollistaminen on keskeinen CT:n jäsenilleen tarjoama apu. Pienillä (etenkin aloittavilla) asiantuntijayrityksillä on toisinaan vaikeuksia olla riittävän uskottava tarjoaja laajoissa asiakasprojekteissa. Crazy Town vastaa tähän auttamalla jäseniä kokoamaan verkostomaisesti toimivia projektitiimejä.*

Crazy Town yritti konseptin pyörittämistä mm. Saarijärvellä ja Kangasniemellä, mutta pienten paikkakuntien jäsenpohja ei ollut riittävä toiminnan ylläpitämiseksi.

Pieksämäki (valmisteilla) ¹⁹: Pieksämäellä on jo useiden vuosien ajan ollut tavoitteena synnyttää erilaisten asiantuntijatyötä tekevien freelancereiden, etätyöläisten, yritysten, yhdistysten ja hankeammattilaisten yhteisö. Tällaista työtä tekevien määrä kasvaa myös pienellä paikkakunnalla.

Muutamia vuosia perusteilla ollut ympäristö toteutunee vuoden 2016 aikana. Käyttäjäkuntaa ajateltu alusta alkaen laveasti koskemaan niin pienyrittäjiä, suurempien yritysten pendelöiviä työntekijöitä, kunta- ja oppilaitosedustajia ja kansalaisjärjestöjä. Tärkeänä kytkentänä on ympäristön näkeminen osana kunnan elinkeinostrategiaa. Todennäköinen sijainti on katutasossa imagosyistä.

Toiminta on ajateltu organisoida siten, että itse yhteisöä operoisi itsenäinen yritys. Kaupunki tai oppilaitokset eivät ota yhteisön operoinnista taloudellista vastuuta, mutta voisivat olla tukemassa sen syntymistä ja toimintaa epäsuorasti esimerkiksi olemalla yhteisön jäsenenä, käyttämällä sen palveluita - ja varsinkin aloitusvaiheessa auttamalla yhteisöä hakemaan toiminnan käynnistämiseen ulkopuolista hankerahoitusta. Lisäksi joitain kaupungin toimintoja (työllisyyspalvelut, elinkeinopalvelut) voitaisiin sijoittaa yhteisöön. Joka tapauksessa yhteisön eteen tehtävien valintojen täytyy kytkeytyä kiinteästi osaksi kaupungin elinkeinostrategiaa.

Urban Mill ²⁰ on Espoon Otaniemessä sijaitseva kaupunkien ja urbaanin yhteiskunnan toiminnan kehittämiseen keskittyvä innovaatioalusta ja kiihdyttämöpalvelu, joka luo käyttäjälähtöisiä ratkaisukonsepteja. Sen käyttäjinä ovat erinäiset tietotyöläiset - yritykset, startupit, tutkijat ja opetushenkilöstö, kunnan työntekijät, opiskelijat, asiantuntijatiimit, hankkeet - oikeastaan kaikki, jotka voivat tarjota osaamisensa uuden luomiseen. Urban Millin ytimessä on tämä monialainen ja -taitoinen kehittäjäyhteisö, joka luo ratkaisuja ja palveluja yhteiskunnallisiin tarpeisiin. Alusta kytkee yhteisön jäsenet maksaviin asiakkaisiin, auttaa heitä testaamaan tuotteita ja palveluita käytännössä ja auttaa eteenpäin kaupallistamisessa.

Alustasta tekee mielenkiintoisen sen organisoitumisen tapa. Se aloitettiin Energizing Urban Ecosystems -konsortion (RYM Oy) aloitteesta, ydinkumppaneina Espoon kaupunki, Aalto-yliopisto ja

19 Haastattelu

20 Haastattelu

EUE-ohjelma/RYM Oy. Toimintaa pyörittää ja koordinoi public-private-people -kumppanuusmallilla yksityinen yritys.

Vaikka Urban Mill toimii Kehä I:n sisäpuolella Suomen suurimman innovaatioekosysteemin sydämessä, sen opit ovat suoraan sovellettavissa myös maaseutumaiseen ympäristöön. Muun muassa lähes kaikki Urban Millin kalusteet ja laitteisto ovat muualta kierrätettyä. Lisäksi jokainen yhteisön jäsen pääsee rakentamaan ja muokkaamaan itse fyysistä tilaa. Näin uudet lisäykset, laitteet ja voimavarat laitetaan kiertämään ja kustannukset saadaan jaettua. Yhteisö toimii myös ulkopuolisten toimijoiden tila- ja tapahtumapaikkana. Kaikki vieraat ja ulkopuoliset otetaan osaksi yhteisön verkostoa, vaikeivat olisi maksavia kumppaneita. Resurssit on kasattu yhteen useasta eri lähteestä.

MeMentorit (Forssa) on vuorostaan hyvä esimerkki informaaliin oppimiseen ja vertaistukeen perustuvasta virtuaalisesta yhteisöstä, joka on kuitenkin fyysisesti alueellinen. Forssassa 40 kokeneen seniori-tason yrittäjän ja liike-elämän osaajan joukko päätti koota yhteen tuhatvuotisen kokemuksensa oman seudun eteen. Heidän tavoitteenaan on tarjota aloittaville yrittäjille mentorointiin perustuvaa apua. Esimerkki kertoo kuinka pienen seudun ympäristöstä voi hyvin löytyä omaehtoista bottom-up organisoitumista. Samalla se myös osoittaa toisen trendin - eläkeikää lähestyvät tai eläkkeellä olevat tietotyöläiset ovat myös tietotyössä edelleen aktiivisia tekijöitä.²¹

HAVAINNOMME ERILAISISTA TYÖYHTEISÖISTÄ

Heikko käyttäjäpohja sekä alhainen kysyntä, tilojen taloudellinen rasite sekä yhteisövetäjien puuttuminen tai väsyminen työhönsä ovat tyypillisiä syitä, miksi etenkin monet maaseutumaisessa ympäristössä toimineet fyysiset yhteisöt ovat lakanneet melko nopeasti käynnistymisen jälkeen.²² Yhteisöllisen työtilan pyörittäminen on usein huonoa liiketoimintaa, koska tyypillisesti yhteisön vetäjä ottaa riskin tilojen vuokraamisesta ja alivuokraa ne eteenpäin. Liikevaihto on tällöin pääosin läpilaskutusta. Yhteisövetäjät huolehtivat isännöinnistä otona varsinaisen päätyön ohessa. Yhteisönvetäjän on kyettävä tarjoamaan merkittäviä lisähyötyjä muutoin sekä koottava yhteen rahoitus lukuisista eri lähteistä, jotta ansaintalogiikka toimii. Erilaiset julkisen sektorin tukevat yhteisölliset tilakokeilut maaseutumaisilla paikkakunnilla, kuten Sitran tai Innovaatioverkoston hub-pilotit, eivät juuri ole johtaneet pysyvien yhteisöjen toimintaan. Monet pitkäikäisimmistä tietotyön yhteisöistä maaseudulla näyttävät olevan henkisiä ja virtuaalisia, kuten erilaiset toimivat vientikillat ja yritysten yhteenliittymät osoittavat.

21 http://yle.fi/uutiset/huoli_kotiseudun_vaisusta_tulevaisuudesta_ajoi_kokoneet_yrittajat_tukemaan_keksijoita_ja_ideoita/8315928 ; <http://mementorit.fi/> (haettu 28.9.2015)

22 Haastattelut, tekijöiden omat kokemukset

4. MITÄ TIETOTYÖLÄISET ARVOSTAVAT: TARKASTELU KEURUUN NÄKÖKULMASTA

Luvun sisältö perustuu keuruulaisille ja Keuruulla vaikuttavien puhelinhaastatteluihin. Haastateltavilta kerätyt lainaukset on merkitty kursiivilla.

YLEISET KEURUUN OMINAISUUDET JA TIETOTYÖLÄISTEN ARVOSTAMAT ASIAT

Tietoliikenneyhteydet ovat tietotyön toteutumisen ja onnistumisen edellytys: Toimiva ja nopea Internet-yhteys on haastateltujen mielestä tärkein tietotyön mahdollistava asia. Kaikkialla Keuruulla tämä ei toteudu tällä hetkellä kovin hyvin. Etenkin keskustan ja Puolustusvoimien alueen ulkopuolella tilanne on lähes mahdoton.

On muistettava, että samaan aikaan kun uudet työkalut etä- ja joustotyöhön (ohjelmistot ja tiedostot pilvessä, puhe- ja videoyhteys) tekevät ylipäänsä paikkariippumattoman työn mahdolliseksi, ne myös vaativat jatkuvaa, luotettavaa ja nopeaa yhteyttä. *”Kyse ei ole pelkästä sähköpostin liikkumisesta”*, kuten eräs haastateltu asian totesi, vaan 3-5 sovelluksen jatkuvasta nettiyhteydestä. 4G auttaa asiaa jonkin verran, mutta sen varaan ei voi laskea jatkuvasti. Se toimii enemmänkin kiinteän yhteyden tukena tai varalla.

”Tiedonsiirtokapasiteetti ehdottomasti kuntoon. Omalla asuinalueella ei riittäisi työkäyttöön, ei lähellekään. Vanha kupariverkko. Hyvä verkko pitäisi saada ainakin keskustan alueelle, mieluiten myös sen liepeille. Varuskunta-alueella riittävä, muualla ei.”

”Eräs lapsiperhe suunnitteli muuttoa tänne, mutta ICT-alan ammattilainen päätti ettei voi huonojen tietoliikenneyhteyksien vuoksi. Sillä oli niin isoja systeemejä ettei kaista riittänyt. 5-henkinen perhe olisi muuten tullut. Ja yrittäjä kaupan päälle.”

”Jotkut etätyöläiset käyvät kylältä ja mökeiltä keskustan kirjastolla sen takia, että pääsisivät tekemään töitä. Vasta silloin 4G-mokkulat ja langattomat yhteydet ovat alkaneet toimia.”

”Tietoliikenneyhteyden pitää toimia, kaikki lähtee siitä. 15 vuoden ajan DNA:n operaattoripalvelut olleet apuna. Aina on löytynyt jonkinlainen ratkaisu, lähtökohtana kaikelle mun työlle. Tuplalaajakaistan avulla voi kytkeä esimerkiksi 10 konetta verkkoon. Jos vien vaikka koulutettavan ryhmän johonkin ympäristöön, saan vietyä oman nettiyhteyden mun mukana. En ole olosuhteista riippuvainen.”

”Ensimmäinen ja tärkein asia nettiyhteys. Sillä ei ole väliä, onko laajakaista, kuitu tai joku muu. Kunhan se toimii.”

Uudet tietotyöläisen sähköiset työkalut ovat syy miksi paikkariippumaton työ ylipäänsä onnistuu: 1990-luvun puheet etätyöstä näyttävät vihdoin toteutuvan, joskin hyvin erilaisessa

muodossa kuin alun perin ajateltiin. Asiantuntijat ja pienet yrittäjät ovat ottaneet vuorovaikutusta ja projektityöskentelyä tukevat työkalut ensimmäisenä käyttöönsä. Monet isoista organisaatioista tulevat tässäkin perässä.

”Pystyn toimimaan Keuruulta käsin, koska meillä työnantajan järjestelmät ovat sellaisia, että on tarkoitettu liikkumiseen.”

”Pilvipalvelut ovat tietoliikenneyhteyksien ohella avain mun työhön. En ole enää sidottu yhteen toimistoon kiitos niiden.”

Sosiaalinen viitekehys ja henkilökohtainen yhteys Keuruulle on syy muuttaa sekä sijoittua sinne:

Suurimmalle osalle keuruulaisista tietotyöläisistä on henkilökohtainen syy olla Keuruulla. Se on esimerkiksi oma tai puolison kotikunta. Sinne ei vain satuta vahingossa. Realismi täytyy huomioida, kun Keuruu pohtii mahdollisuuksiaan houkuttella uusia tietotyöläisiä. Lapsiperheet olevan yksi merkittävä kohderyhmä. Paluumuutto kotiseudulle tulee ajankohtaiseksi perheellisille kolmen- neljänkymppien tienoilla. Rauhalliseksi mielletyllä maaseutumaisella ympäristöllä, lapsiperheen peruspalveluilla ja niiden laadulla sekä esimerkiksi isovanhemmilta ja suvun tarjoamalla arjen tuella on suuri merkitys.

”Yksityiselämän vuoksi tänne tullaan. Lapsiperheelle sopiva paikka. Oli puolison kotipitäjä siksi muutimme.”

”Ainakin itse koen, että tarvitsen rauhallista ympäristöä. Se Keuruulla toteutuu varsin hyvin. Luonnonjärven läheinen maisema houkuttelee itseään kovasti, kun tekee töitä ja taukoa tarvitsee, niin ei näy toisen talon betoniseinä, sehän auttaa aina.”

Keuruun ilmapiiri suosii paikalliselta yrittäjältä ostamista:

Keuruun positiivinen sisäänpäinkääntyneisyys sai useita mainintoja. Seudulla tykätään ostaa paikallisia palveluita ja tukea vertaisia. Tämän vuoksi uudet tulijat ja aloittavat yrittäjät toivovat enemmän hakevat kohtaamisia paikallisten yrittäjien kanssa - eräänlaista mentoria, joka kertoo piilossa olevista asioista sekä avaa ovia.

”Lähtökohtaisesti halutaan suosia oman kaupungin poikia, tyttöjä ja yrityksiä.”

Keuruun tietotyöläisten yhteisö ei voi olla vain fyysinen tai paikallinen: Suurimmalle osalle keuruulaisista tietotyöläisistä seutu ei tarjoa nyt tai tulevaisuudessa riittävästi vertaisten kriittistä massaa. Tietotyöläisten asiakkaat ja yhteistyökumppanit on haettava pääosin muualta. Siksi yhteisö ei voi jäädä vain paikalliseksi - eikä se sitä todellisuudessa olekaan. Kunkin tietotyöläisen omat nykyiset verkostot tulisi nähdä osana yhteistä omaisuutta.

”Keuruulla ei ole riittävästi tietotyöläisiä. Joutuu käyttämään verkostoja Helsinki-Tampere-Jyväskylä -akselilla. Ei ole kokonaisvaltaista liiketoimintaosaajaa, joka menisi pankkiin yrityksen kanssa, kädestä pitäen tai auttaisi kasvuloikan tukemisessa.”

”Mulle tärkeintä on se, että Keuruu on sopivan matkan päässä Tampereelta ja Jyväskylästä. Elinehto liiketoiminnalle. Keuruun kokoisessa kaupungissa ei töitä muuten riittäisi.”

Julkisen liikenteen yhteydet ovat heikot, mutta sillä ei ole tietotyöläisille niin väliä: Keuruulaiset tietotyöläiset liikkuvat omalla autollaan. Varsinkin esimerkiksi julkiset yhteydet Tampereen suuntana saivat moitteita; linja-autojen lähtöjen Keuruulta tulisi olla aikaisempia, paluun myöhäisempi.

ODOTUKSET JA TOIVEET TIETOTYÖLÄISTEN (FYYSISILLE) YHTEISÖLLE

Yksinpuurtajat hakevat etenkin työkavereiden yhteisöä - henkistä tai fyysistä paikkaa mihin liittyä: Yhteisö, sosiaalisuus ja kaverit merkitsevät tietotyöläisille erittäin paljon. Pelkkä kotitoimisto on pidemmän päälle raskas vaihtoehto; yhteisöstä haetaan satunnaisia sosiaalisia kontakteja, voimia ja jaksamista.

Ideaalitapauksessa yhteisö tarjoaisi myös yhteisiä asiakasprojekteja, mutta pelkkä henkinen tuki saattaa olla monelle sitä tärkeämpi asia. Yhteisö lähtee jostakin paikasta, jossa nähdä muita (esimerkiksi kahvila) ja voisi vastaajien mielestä kasvaa kunnolliseksi tilaksi.

”Tiimi! Ihmiset! Yksin ei ole mukava tehdä töitä - esimerkiksi kotoa käsin.”

Fyysisen yhteisön tulisi olla joustava ja tarjota perusinfra: Suurin osa haastatelluista tietotyöläisistä toivoi, että Keuruulle syntyisi yhteinen usean tietotyöläisen fyysinen ympäristö. Tilan tulisi tarjota käyttäjilleen joustavasti erilaisia palveluita - satunnaisen pistäytymispaikan, ”hotdesk”-mahdollisuuksia, neukkarin asiakastapaamisiin sekä myös pysyvämpiä tiloja vakiintuneille toimijoille.

Samanaikaisesti osa vastaajista kuitenkin epäili, että voisivat perustella ”toisen työhuoneen hinnan” omalle työnantajalleen tai että seudulta löytyisi tilalle riittävästi kysyntää pienten asiantuntijoiden keskuudessa. Normaaliin kuukausivuokraan perustuva yhteisöllinen tila ei todennäköisesti siksi ole realistinen vaihtoehto ainakaan käynnistymisvaiheessa.

Fyysisen tietotyöläisten fyysisen yhteisön sijainnin tulisi olla keskeinen: Mikäli seudulla olisi fyysinen kohtaamispaikka tai jaettu tietotyöläisten tila, sen tulisi sijaita Keuruun keskustassa lähellä arjen palveluita.

5. ERILAISET KEURUULAISTEN TIETOTYÖLÄISTEN PROFIILIT

Tiivistimme tutkimusten ja haastatteluiden havainnot kuuteen käyttäjäprofiileihin, jotka kuvaavat erilaisia keuruulaista tietotyöläistä - tulevia, nykyisiä ja mahdollisia.

1. Vapaa-ajan asuja: Asuu Keuruulla satunnaisesti. Tekee joustotyötä mökiltään käsin - nyt *hyödyntämätön resurssi* Keuruun näkökulmasta. Ei välttämättä tunnista rooliaan seudulle. Saattaisi hakea etenkin henkistä yhteisöä, johon liittyä sekä mahdollisesti satunnaista työskentelytilaa, jossa olisi esimerkiksi omaa mökkiä paremmat tietoliikenneyhteydet.

2. Satunnainen joustotyöläinen: Tekee tietotyötä suuremman organisaation palveluksessa. Tällä hetkellä pendelöi joka päivä Keuruulta muualle (enimmäkseen Jyväskylä, Tampere). Työnantajan Työnantajan etätyökäytännöt tai niitä tukevat työkalut eivät mahdollista töiden pääasiallista siirtämistä Keuruulle. Ei hae yhteisöltä niinkään bisnesyhtiötä, vaan vaihtelua ja helpotusta arkeen. Fyysinen tila olisi lähinnä satunnaiseen käyttöön, esimerkiksi asiakastapaamisiin tai etäpäiviä varten. Tämä käyttäjätyyppi ei kuitenkaan ole kovin todennäköinen tilan (maksava)käyttäjä. Törmää todennäköisesti oman työnantajan vastustukseen, sillä harva organisaatio on valmis maksamaan ylimääräisestä tilakustannuksesta. Ainakaan toistaiseksi tämän ryhmän jäsenet eivät myöskään pysty kokonaan tai pääsääntöisesti siirtämään töiden tekemisen paikkaa Keuruulle.

”Jos jotain tilaisuutta järjestetään, voisi jutella kimppekäyttäjätasolla Jyväskylän suuntaan. Kimppekäyttäjät Jyväskylään Keuruulta -ryhmä? Tämä auttaisi mun kaltaisia pendelöiviä tietotyöläisiä.”

”Työnantajat eivät ole valmiita maksamaan ylimääräisistä tilakustannuksista vuokraa.”

”Olen sitä mieltä, että jos fyysisestä yhteisöstä joutuu maksamaan hintaa, vuokraa, se ei saisi olla työntekijän kustannus. Ongelma on se, että työnantajat suhtautuu nihkeästi asiaan. Tai sitten pitää olla ihan nimellinen 10 EUR kustannus per päivä. Nyt maksan kunnalle tuloveroa, niin kunnan tulisi tulla vastaan. Voisiko yhteisö olla 'peruspalvelu' keuruulaisille, maksan kuitenkin verot tänne?”

3. Liikkuva asiantuntija (esimerkiksi konsultti, myyntiedustaja): Paljon asiakastyötä kentällä. Läppäri, puhelin ja auto tärkeimmät työkalut. Hän voi osallistua tietotyöläisten yhteisöön virtuaalisesti ja henkisesti tai löyhästi satunnaisen tilan käytön kautta, mutta hänellä ei ole tarvetta kiinteälle työpisteelle eikä halua maksaa jatkuvaa kuukausivuokraa.

”Tarvitsen edulliset, mutta hyvätasoiset tilat, joissa ottaa asiakkaat vastaan.”

”Olisi palaveripaikka, jossa perusfasiliteetit, videotykit sun muut kunnossa. Näppärästi varattavissa, sähköisesti, tilanteen voisi katsoa mobiilisti, onko vapaana vai käytössä. Se olisi hyvä juttu. Toki voisi olla myös semmoinen tila, johon voi mennä tekemään satunnaisesti

etätyötä. Tila jossa olisi muutama työhuone ja neukkari. Kaikki ei välttämättä tykkää tehdä kotoa käsin tai ei se ei ole mahdollista. Keuruun keskustassa mieluiten.”

4. Kotikonttoristi: Tekee töitä suuremman organisaation palveluksessa Keuruulta käsin. Työ on pääosin toimistotyötä ja vähemmän liikkuvaa - maksimissaan päivän tai pari viikossa kentällä. Mikäli Keuruulla olisi jonkinlainen fyysinen paikka tai yhteisön kokoontumistila, kotikonttoristi hakisi etenkin vaihtelua kotitoimiston tunkkaisuuteen. Hänelle tärkeintä olisi sosiaalinen yhteisö, ei niinkään bisneshyöty. Kotikonttoristi saattaisi olla kiinnostunut maksamaan tilasta kiinteää kuukausivuokraa.

”Monelle perheelliselle tauko kotitoimistolta auttaa. Keskustan ympäristössä pitäisi olla yhteinen kokoontumispaikka tietotyöläisille. Sellainen tuntuu itselle hyödylliseltä. Yksi neukkari olisi hyvä. Homman pitäisi lähteä liikkeelle yhteisö ensimmäisenä.”

5. Paluumuuttaja / aloittava yrittäjä: Tämä käyttäjä hakee joustavaa ja ei-sitovaa henkistä ja fyysistä kotipesää toiminnan käynnistämiseksi. Arvostaa pehmeätä laskua Keuruulle - kumppaneita, toimintaympäristön tuntemista, tapahtumia ja aktiviteetteja. Käyttäjää tulisi palvella sekä erilaisilla palveluilla ja MeMentorit-tyyppisen verkoston avulla.

Tilantarve alussa olisi satunnaista, mutta akuuttia. Mikäli Keuruulla olisi tarjolla fyysinen yhteisötila, tämä käyttäjätyyppi voisi siirtyä hyvän palvelukokemuksen jälkeen pysyväksi jäseneksi alun jälkeen. Paluumuutto voi tapahtua myös välillisesti puolison kautta. Paluumuuttajat tai heidän puolisonsa, etenkin lapsiperheet, ovat Keuruun markkinoinnille potentiaalisin kohderyhmä.

”Toimistohotelli -tyyppinen vaihtoehto olisi ollut hubityylisenä toimistona loistava vaihtoehto ja apu yrittäjyyden alkuvaiheeseen. Oppisi tuntemaan muita ja saisi alkuun ponnahduslaudan.”

”Keulink voisi antaa tietoa tonteista, asunnoista ja niin edelleen. Moni paluumuuttaja on perheellinen - mitkä ovat harrastus-, päivähoito- ja koulumahdollisuudet lapsille? Miten olisi tiivis paketti valmisteltuna muuttaville tietotyöläisille?”

”Paluumuuttajatarinat. En ole kuullut niitä tai nähnyt missään. Tiedän paljon kaveriporukkaa, joka on palannut. Voisiko olla näitä juttuja olla enemmän? Realistisia tarinoita - mikä on toiminut, mikä on vaikeaa ja kannustavaa viestiä. Lisäksi ... kun omalla kohdalla puhutaan, että ”Olisin miettinyt paluuta kotiseudulle Keuruulle” niin uskoisin, että myös puolisoni on miettinyt sitä. Paluuviestinnässä ja markkinoinnissa voisi vedota kaikkiin, myös perhekontekstiin.”

”Yrityskummitoiminta olisi hyvä juttu. Parina päivänä voisi tuoda tällaiset tahot avaamaan ovia. Henkilöt kohtaa, kerrotaan mahdollisuuksia ja minkälaisia asioita on. Uudella paikkakunnalla on uuden paikkakunnan kuviot, eikä tällainen tuore kaveri voi tuntea ihmisiä tai tapoja -

systemejä jotka on riidassa, jotka liitoksissa - näissä pienissä jutuissa voisi jeesata paljon jakamalla tietoa muille."

6. (Pien)yrittäjä: Tekee asiantuntija- / tietotyötä Keuruulta käsin. Hänellä on kotitoimisto tai muu toimistotila. Saattaa työllistää muita. Internet-yhteys ja kunnan perusinfrastruktuuri ovat tälle käyttäjälle tärkeitä. Fyysiseltä yhteisöltä ja tilalta hän hakee kunnollisen ympäristön esimerkiksi erilaisten asiakastapaamisten järjestämiseksi. Hän on myös kiinnostunut yhteisön tarjoamista bisnesyödyistä. Olisi valmis maksamaan kuukausivuokraa. Mikäli seudulta löytyisi fyysinen yhteisö, hän voisi olla pysyvä ankkurijäsen.

"Yrittäjien yhteen tuominen - siitä tarvitaan. Esimerkiksi Keulinkin rekrytointitilaisuudet on auttaneet. Samoin matchmaking-tilaisuudet, missä löytyy yhteisiä näkemyksiä ja mahdollisuuksia. Niissä kuulee mitä tarpeita eri henkilöillä on, kerkiää tutustumaan. Yrittäjänä on hyvä päästä kertomaan myös itsestään muille."

"Suunnittelutoimistoista ja liike-elämän konsulttipalveluista on täällä pulaa"

6. TOIMENPIDESUOSITUKSET - KOLME OHJENUORAA JA NELJÄ KOKONAISUUTTA

Ohjenuora 1: Jokaisen tapahtuman, tilaisuuden tai harjoituksen tulisi noudattaa ajatusta: *”Toimitaan kuin meillä olisi jo toimiva fyysinen ja henkinen tietotyöläisten yhteisö Keuruulla.”* Keuruun olemassa olevat puitteet ja tilat voivat toimia co-working -yhteisönä ja -tilana ilman varsinaista co-working -tilaa.

Ohjenuora 2: Lähtökohtana tietotyön edistämiseksi Keuruulla tulisi olla asioiden kokeileminen nykyiseltä pohjalta ja voimavaroja käyttämällä, pienten askelten kautta. Toiminnan tulisi olla avointa kaikille kiinnostuneille. Yhteisö ei saa alleen kriittistä massaa ellei siihen oteta mukaan kaikkia -yrityksiä ja yrittäjiä, julkisen sektorin työntekijöitä, järjestöjen edustajia, ulko-keuruulaisia ja vapaa-ajan asujia. Annetaan sattumalle mahdollisuus.

Ohjenuora 3: Kaikki osallistujat tuovat toimintaan myös oman verkostonsa, asiantuntijuutensa sekä resurssit. Kaikki osallistuvat yksilöinä, eivät organisaatioina. Toiminnan tulisi lähtökohtaisesti auttaa heitä oppimaan ja kehittämään asiantuntijuutta - liiketoiminnan kasvattamisen ja bisneksen tekemisen kautta. Jokaisen osallistujalle tulisi antaa mahdollisuus jättää asioihin jälki ja oma työpanos.

1. LAITETAAN TIETOLIIKENNEYHTEYDET KUNTOON KEURUULLA

Kunnolliset tietoliikenneyhteydet ovat peruspalveluihin verrattavissa oleva asia, nyky maailmassa yhtä tärkeä asia kuin tieyhteydet ja sähkö. Ne ovat tietotyöläisen elinehto - ja pian myös oleellinen osa tuotantoteollisuutta ja kotitalouksien elämää, kun Internet of Things yleistyy ja digitalisaatio leviää.

- **Toimenpide:** Suosituksemme on, että Keulink edistää laajakaistayhteyksien käyttöönottoa seudulla. Yhteydet on saatava vähintäänkin kuntoon keskustan liepeillä.

2. TEHDÄÄN HENKINEN JA VIRTUAALINEN TIETOTYÖLÄISTEN YHTEISÖ NÄKYVÄKSI

Tehdään keuruulaisen tietotyön ”heimo”, sen erilaiset jäsenet sekä ilmenemismuodot näkyväksi virtuaalisesti ja oikeassa maailmassa. Tämä tapahtuu keräämällä ja kertomalla tarinoita. Yhteisön tulee Keuruun tapauksessa olla hyvin lavea, jotta kriittinen massa saavutetaan. Alussa Keulink voi

toimia tiedonvälittäjänä ja kokoonkutsujana esimerkiksi teemallisille kokoontumisille, joissa tarjotaan mahdollisuus jakaa tarinoita, osaamista sekä vinkkejä erilaisista tietotyöhön liittyvistä teemoista.

- **Toimenpide:** Otetaan mukaan *kaikki yksilöt*, jotka tekevät tietotyötä tavalla tai toisella → yritysten henkilökunta, yrittäjät, kunnan työntekijät, oppilaitosten henkilöstö ja opiskelijat, kansalaisjärjestöjen toimijat, kansalaiset ja vapaa-ajan asujat.
- **Toimenpide:** Tehdään asteittain näkyväksi paikallisten tietotyöläisten olemassa oloa, asiantuntijaosaamista sekä tarpeita WWW-sivuilla ja erilaisissa tapahtumissa. Yhteisön pitäisi olla myös vapaa-ajan asujien sekä ulko-keuruulaisten eli potentiaalisten paluumuuttajien liityttävissä. Kun ryhmästä nousee esiin innostuneita aktiiveja, annetaan vastuu toiminnan organisoimisesta yhteisön jäsenille itselleen. Tuetaan ennen kaikkea ensimmäisenä innostuvien paikallisten organisaattorihaluisten yksilöiden tahtoa tehdä yhteisön eteen erinäisiä aloitteita.
- **Toimenpide:** Järjestetään pop-up -tilaisuuksia vapaa-ajan asukkaiden aktivointiin. Nykyään he ovat ulkona Keuruun kehittämisestä ja liiketoiminnasta. Tuodaan kesäasukkaat osaksi Keuruun yhteisöä joukkoistettujen ongelmanratkaisutalkoiden kautta. Käytetään tilaisuuksia keinona, että osallistujat ymmärtävät tekevänsä tietotyötä Keuruulta käsin ja kutsutaan heidät osaksi yhteisöä.

3. TUETAAN TIETOTYÖLÄISTEN YHTEISTYÖTÄ AUTTAMALLA IHMISIÄ JAKAMAAN RESURSSEJA

Jakamistalous on tietotyöläisten arkea. Jaettavilla resursseilla voidaan tarkoittaa muun muassa jaettavissa olevaa aikaa, osaamista, kokemusta, ohjelmistolisenssejä, asiakasprojekteja tai kimppekyytejä, kuten alla oleva lainaus haastattelusta osoittaa:

”Yhteisö voisi jakaa osaamista. Ympäriältä tukea ja apua. Toimistoinfra, pilvipalvelut jaettavaan käyttöön, ohjelmistot ja laitteistot pienille firmoille ja asiantuntijayrityksille ylläpitokustannusten jakamiseksi. Ei tarvitse fyysiseen infraan rajoittua. Ohjelmistoissa on mulla kiinni reippaat 20 000 euroa. Useampikin niistä on sellaisia, jotka voisi laittaa jakoon ja hyödyntää muille. Lisenssimaksut voisi vuositasolla jakaa.”

- **Toimenpide:** Kun yhteisö on saatu kasaan erilaisten tapahtumien kautta, autetaan yhteisöä jakamaan resursseja, kuten yksinkertaisimmillaan ohjelmistolisenssejä.
- **Toimenpide:** Yhdistetään keuruulaiset tietotyöläiset myös lähialueiden yhteisöihin kuten Jyväskylään. Luottamuksen lisääntyessä autetaan muodostamaan pieniä tiimejä aitojen asiakasongelmien ja markkinatarpeiden ympärille sekä jakamaan myyntiliidejä.
- **Toimenpide:** Vertaisoppimisen ja mentoroinnin tukeminen. Haetaan halukkaita ja innostuneita tietotyöläisiä, jotka haluaisivat jakaa oppejaan toisilleen => tarjotaan mahdollisuus ja kannuste omaehtoisen verkottumisen käynnistämiseksi

- **Toimenpide:** Keksitään ulko-keuruulaisten tapoja osallistua oman kunnan edustamiseen, edistämiseen sekä sijoittumismyyntiin.
- **Toimenpide:** Autetaan tietotyöläisiä yhdessä käynnistämään yksinkertaisia arkea helpottavia asioita, kuten Keuruu-Jyväskylä ja Keuruu-Tampere –välien kimpapakyytejä.

4. AVATAAN TIETOTYÖTÄ TEKEVILLE FYYSINEN PAIKKA KOKOONTUA - TESTATAAN OLISIKO YHTEISELLE TILALLE KYSYNTÄÄ

Markkinaehtoinen ja kuukausivuokraan perustuva yhteisöllinen tila on *erittäin vaikea* saada taloudellisesti kannattavaksi Keuruun kaltaisessa ympäristössä. Jonkin tyyppiselle tilalle on kuitenkin kysyntää tietotyöläisten keskuudessa.

- **Toimenpide:** Yhteisöllistä tilaa voidaan kokeilla avaamalla aluksi sopiva kunnan tai Keulinkin tila halukkaille tietotyöläisille kokoontumispaikaksi yksinkertaisesti organisoimalla siihen yhteisiä tietotyöläisten säännöllisiä kokoontumisia esimerkiksi 3 kk ajan. Sovitaan esimerkiksi, että Keuruun tietotyöläiset kokoontuvat yhdessä tietyssä päivänä viikossa työskentelemään samasta tilasta käsin. Kutsutaan ja markkinoidaan mahdollisuutta. Osa kohtaamisista voidaan suunnata teemoittaisiin aiheisiin. Kokeilun koordinointiin ja markkinointiin voidaan valjastaa muun muassa korkeakouluharjoittelija. Kokeiluilla kerätään kiinnostuneita tietotyöläisiä yhteen ja kannustetaan harjoittelemaan yhteistä toimintaa.

Huomio: yhteisö ei tarvitse omaa tilaa. Se voi hyödyntää olemassa olevia paikkoja. Hyvä vaihtoehto kokeilutilaksi voisi esimerkiksi olla Keuruun kirjasto. Sen tilat tarjoavat sopivan ympäristön ja valmiin fyysisen ympäristön kokoontumisille sekä yhteiselle työskentelylle esimerkiksi yhdessä sovittuina päivinä kuukaudessa. Toimitaan co-working -tilana ja -yhteisönä ilman varsinaista co-working -tilaa!

Mikäli toiminta kerää taakseen kriittisen massan kiinnostuneita tietotyöläisiä, voidaan harkita jollain aikavälillä pysyvän yhteisön käynnistämistä. Toiminnalla tulisi tällöin olla oma ydinryhmä / -toimija, joka ottaa vastuun ”yhteisömanageroinnista”. Tällöin mahdollisen fyysisen yhteisön tulisi pohjautua ”freemium”-hinnoittelumalliin, jossa tilan satunnainen käyttö maksutonta, pieni lisämaksu raskaammasta käytöstä tai ylimääräisistä palveluista.

”Olisi hienoa olla fyysinen tila, jossa voisi järjestää palaverieita, voisi tavata muualla kuin kotona.”

”Kun mietitään Keuruun kyläkuvioissa sun muissa paikoissa, että kuntaan halutaan uusia asukkaita ja halutaan markkinoida Keuruuta ulospäin, tämä yhteisö ja tila voisi olla yksi asia, joka ottaa huomioon kärkenä. Porukalla pitäisi järjestää.”

LOPPUSANAT

Globaalisti työelämä pirstaloituu ja projektimaistuu. Yhdysvalloissa yhä useampi tekee hommia tietotyöläisinä sekä alle 1 hengen yrittäjinä, jakaen työajan vakituisemman työsuhteen ja projektien kesken.²³ Sama tapahtuu Suomessa.²⁴ Kenties tietotyöläiset ovat perinteisiin yrityksiin verrattuna valmiimpia myös jakamaan toisten kanssa tilat ja ajatukset. Trendi on selkeä ja myös Keuruu on saanut siitä osansa ja tulee varmasti saamaan. Emme silti usko, että seudulle voisi muodostua merkittävää tietotyön keskittymää. Lisäksi markkinavetoisesti toimivan fyysisen tietotyöläisten yhteisön taloudellinen kannattavuus olisi epävarmalla pohjalla. Keuruun tapauksessa pienen on oltava kaunista.

Keuruun seudulta löytyy piilossa olevaa osaamista ja hyviä esimerkkejä tietotyön organisoitumisen tavoista. Tuodaan tämä esiin. Pienen kunnan tulee hyödyntää kaikki olemassa oleva osaaminen - sekä ennen kaikkea tietotyöläisten halu osallistua itse tekemiseen.

Onko esimerkiksi Keuruun Kirjasto tuleva tietotyöläisten kohtaamistila? Jos kirjasto on paikka kirjojen, apuvälineiden ja tiedon lainaamiselle sekä esimerkiksi järjestöjen tila, miksei se voisi myös olla työskentelytilojen lainaamista varten?

²³ MBO Partners. 2014 State of Independence in America Report: http://info.mbopartners.com/rs/mbo/images/2014-MBO_Partners_State_of_Independence_Report.pdf

²⁴ Helsingin Sanomat 11.9.2015. Työelämä murtuu Suomessa - itsensä työllistävien määrä kasvanut kymmenillä tuhansilla: <http://www.hs.fi/talous/a1441860890765?ref=hs-mob-prio-7>

Toni Pienonen

toni.pienonen@businessarena.fi

0400 737 238

Mikko Markkanen

mikko.markkanen@businessarena.fi

040 758 8712

